

6.1.1.ZAMAN İÇİNDE DEĞİŞEN GRUPLAR VE ROLLER

Hayatımız boyunca pek çok farklı grubun içerisinde yer alır ve bu gruplarda çeşitli roller üstleniriz. Bu roller; kişisel gelişimimizi, sosyal becerilerimizi ve topluma nasıl uyum sağladığımızı doğrudan etkiler. Zaman ilerledikçe içinde bulunduğumuz gruplar ve bu gruplardaki rollerimiz değişebilir. Bir gün içerisinde bile birden fazla role sahip olmamız mümkündür. Bazı rollerimiz hayat boyu devam ederken, bu rollere ait sorumluluklarımız zamanla farklılaşabilir.

1. İlk Grubumuz: Ailemiz

Dünyaya geldiğimiz andan itibaren etkileşim kurduğumuz ilk ve en önemli grup ailemizdir.

• **Üstlendiğimiz Roller:** Aile içinde "çocuk" veya "kardeş" gibi rollerimiz olur.

• **Öğrendiğimiz Değerler:** Dürüstlük, saygı ve sorumluluk gibi ahlaki değerleri çocuk rolünderken anne ve babamızdan öğreniriz. Kardeş rolü ise bize paylaşmayı, birlikte yaşamayı ve dayanışmayı öğretir.

• **Mutluluğun Anahtarı:** Ailede huzur ve mutluluğun sağlanması için anne, baba ve çocukların rollerini doğru paylaşması, sevgi ve şefkat duygularını yaşatması çok önemlidir.

2. Arkadaş ve Akraba Grupları

Çocukluğumuzdan itibaren vaktimizin büyük bir kısmını ailemizin dışındaki gruplarla da geçiririz.

• **Arkadaş Grupları:** Sosyalleşmemizde ve iletişim becerilerimizin gelişmesinde büyük rol oynar. Arkadaşlarımızla eğlenirken aynı zamanda empati kurmayı ve birlikte hareket etmeyi öğreniriz.

• **Akraba Grubu:** Anne ve babamızın yakınlarından oluşan bu grupta torun, yeğen, kuzen, hala, teyze, amca veya dayı gibi roller üstlenebiliriz. Bu grupta büyüklere saygı, küçüklere sevgi, aidiyet ve sorumluluk alma gibi toplumsal değerleri kazanırız.

3. Eğitim Hayatımızdaki Gruplar ve Roller

Okul ve sınıf, hayatımızın önemli bir bölümünü geçirdiğimiz temel gruplardır.

• **Okul Rollerimiz:** Sınıfımızda "öğrenci", "nöbetçi" veya "sınıf başkanı" gibi roller alabiliriz. Öğrenci rolüyle yeni bilgiler öğrenir ve kendimizi geliştirerek geleceğimizin temellerini atarız.

• **Eğitsel ve Sosyal Roller:** Müzik gruplarında solist veya enstrüman ustası; spor takımlarında ise farklı sporcu rolleri üstlenerek hem akademik hem de sosyal gelişimize katkı sağlarız.

4. Yetişkinlik Dönemi ve Meslek Grupları

Büyüdüğümüzde geçimimizi sağlamak ve toplumdaki yerimizi belirlemek için meslek gruplarına dahil oluruz.

• **Çalışan Rolü:** İş hayatına atıldığımızda öğretmen, doktor, pilot, çiftçi, mühendis veya terzi gibi mesleki roller üstleniriz.

• **İdari Roller:** Zamanla bu gruplarda "idareci" (yönetici) rolü de alabiliriz. Meslek hayatı bize iş birliği, liderlik ve etkili iletişim gibi beceriler kazandırır.

5. Sosyal Sorumluluk ve Gönüllülük

Kişisel gelişimimizi desteklemek ve topluma fayda sağlamak için farklı odak gruplarında yer alabiliriz.

• **Gönüllü Rolü:** Sivil toplum kuruluşlarına üye olarak toplumsal projelere katkıda bulunabilir ve başkalarına yardım etme fırsatı yakalayabiliriz.

• **Diğer Roller:** Tartışma veya çalışma gruplarında araştırmacı, proje koordinatörü veya lider gibi roller üstlenerek toplumsal bilincimizi ve aidiyet duygumuzu güçlendiririz.

Unutmayalım: Doğuştan sahip olduğumuz rolleri (evlat, torun vb.) seçme hakkımız yoktur ancak bazı rollerimizi kendi tercihlerimizle sonradan kazanırız. Üstlendiğimiz her rol, beraberinde yeni haklar ve sorumluluklar getirir.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olan ifadelere (D), yanlış olan ifadelere (Y) yazınız.

- (.....) Hayat boyu devam eden bazı rollerimiz olsa da, zaman ilerledikçe bu rollere ait sorumluluklarımızda farklılıklar meydana gelebilir.
- (.....) Bireylerin içinde yer aldıkları tüm gruplardaki roller, kendi özgür iradeleri ve tercihleri sonucunda sonradan kazanılır.
- (.....) Paylaşma, birlikte yaşama ve dayanışma gibi toplumsal değerlerin kazanılmasında aile içindeki "kardeş" rolü temel bir öneme sahiptir.
- (.....) Bir bireyin gün içerisinde üstlenebileceği rol sayısı kısıtlıdır ve bir gün içerisinde birden fazla role sahip olunması mümkün değildir.
- (.....) İçinde bulunduğumuz gruplar veya bu gruplardaki rollerimiz değişse bile, üstlendiğimiz rollerin beraberinde getirdiği hak ve sorumluluklar her zaman sabit kalır.

Aşağıdaki ifadeleri uygun şekilde doldurunuz.

- Bazı rollerimiz hayat boyu devam etse de, zaman ilerledikçe bu rollere ait farklılaşabilir.
- Aile içinde dürüstlük ve saygı gibi değerler anne ve babadan öğrenilirken; paylaşma ve dayanışma rolü sayesinde kazanılır.
- Yetişkinlik döneminde dâhil olduğumuz meslek grupları, bireyin toplumdaki belirlemede temel rol oynar.
- Meslek hayatı içerisinde zamanla üstlenilebilen rolü; liderlik, iş birliği ve etkili iletişim becerilerini güçlendirir.
- Kişinin sivil toplum kuruluşlarında olarak görev alması, toplumsal bilincini ve aidiyet duygusunu geliştirir.
- Bireylerin sahip olduğu rolleri seçme hakkı bulunmazken, bazı roller kendi iradeleri ve tercihleri sonucunda sonradan kazanılır.
- Akraba grubunda üstlenilen roller, toplumsal değerlerin yanı sıra bireyde duygusunun gelişmesine katkı sağlar.
- Arkadaş grupları sosyalleşmeyi desteklerken aynı zamanda kurma ve birlikte hareket etme becerilerini geliştirir.
- Bir birey için içerisinde bile birden fazla role sahip olmak mümkündür; rollerimiz zaman içinde değişebilir.
- Üstlenilen her yeni rol, bireye sadece yeni sorumluluklar değil, aynı zamanda yeni de kazandırır.

1. Selim sabah erkenden kalkıp annesinin hazırladığı kahvaltı sofrasına oturdu. Annesine günaydın dedikten sonra kardeşiyle ekmeğini paylaştı. Okula vardığında sınıftaki arkadaşlarıyla selamlaştı ve derse girdi. Ders sırasında öğretmenini dikkatle dinleyerek notlar aldı.  ğle arasında okulun basketbol takımı antrenmanına katıldı ve burada takım arkadaşlarına oyun içindeki taktikleri anlattı. Okul çıkışında ise dedesinin yanına giderek ona gününün nasıl geçtiğini anlattı ve onunla vakit geçirdi. Selim, eve döndüğünde ise odasını toplayarak üzerine düşen sorumluluğu yerine getirdi. Selim'in yaşadığı bugün ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Bireyler bir gün içerisinde birden fazla grupta yer alarak farklı roller üstlenebilirler.
- B) Selim'in üstlendiği her rol, ona yeni sorumluluklar ve davranış biçimleri yüklemiştir.
- C) Selim gün boyunca sadece kendi tercihleriyle seçtiği rollerin içerisinde yer almıştır.
- D) I erisinde bulunduğu gruplar Selim'in sosyal gelişimine ve iletişim becerilerine katkı sağlamıştır.

2. Ayşe, ailesiyle birlikte akşam yemeği yerken babasının anlattığı bir olayı dinliyordu. Babası iş yerinde bir hata yaptığını ancak bu hatayı d r şte yöneticisine anlattığını söyledi. Annesi de babasına bu d r şt davranışından dolayı teşekkür etti. Ayşe bu sırada küçük kardeşinin suyunu doldurmasına yardım etti. Yemekten sonra Ayşe, odasına giderek ödevlerini yapmaya başladı. Ayşe'nin ailesinde her birey birbirine saygı duyuyor ve evdeki işleri paylaşarak huzurlu bir ortam oluşturuyordu.

Metne göre aile grubunda kazanılan değerler ve roller hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Aile içerisindeki  ocuk rolü sadece ders çalışmakla sınırlıdır.
- B) D r ştl k ve saygı gibi ahlaki değerlerin temeli aile ortamında atılmaktadır.
- C) Ailede huzur ve mutluluk sadece anne ve babanın sorumluluklarını yerine getirmesiyle sağlanır.
- D) Kardeşlik rolü bireye sadece akademik anlamda başarı kazanma sorumluluğu yükler.

3. Bayram tatilinde büyük bir heyecanla dedesinin köyüne giden Kerem, orada halası, amcası ve kuzenleriyle buluştu. Kerem büyüklerinin ellerini öperek onlara saygısını gösterdi, küçük kuzenleriyle de oyunlar oynayıp onlara masallar anlattı. Akşam yemeğinde hep beraber sofraya oturulduğunda Kerem, bu kalabalık ailenin bir parçası olmaktan gurur duydu. Kendisini oraya ait hissetmesi, Kerem'in özgüvenini de artırdı.

Kerem'in akraba grubu içerisinde yaşadığı bu durum, kaynak dokümanda belirtilen hangi toplumsal kazanımı doğrudan örneklendirir?

- A) Okul hayatında akademik başarı sağlamayı
- B) Iř hayatında liderlik ve iş birliği becerilerini geliştirmeyi
- C) Büyüklere saygı, küçüklere sevgi ve aidiyet duygusunu güçlendirmeyi
- D) Sivil toplum kuruluşlarında gönüllü olarak çalışmayı

4. Ortaokula yeni başlayan Elif, okulun ilk günlerinde sadece bir  ğrenci olarak derslerine odaklanmıştı. Ancak zamanla okulun müzik kulübüne katılarak orada flüt  almaya başladı. Bir süre sonra öğretmenleri tarafından sınıf başkanı seçilen Elif, sınıfın düzenini sağlamak ve arkadaşlarının taleplerini öğretmenlerine iletmekle görevlendirildi. Elif, bu süreçte hem yeni bilgiler öğrendi hem de başkalarını temsil etmenin sorumluluğunu üstlendi. Elif'in okul hayatındaki bu değişimi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yapılabilecek en doğru yorumdur?

- A) Elif, okulda sadece ders çalışarak geleceğini planlamıştır.
- B) Eğitim hayatı, bireylere hem akademik hem de sosyal roller üstlenme fırsatı sunar.
- C) Sınıf başkanı olmak,  ğrenci rolünün sona erdiği anlamına gelir.
- D) Okul gruplarında yer almak bireyin iletişim becerilerini olumsuz etkiler.

5. Dr. Murat Bey, bir devlet hastanesinde uzun yıllar cerrah olarak çalışmıştır. Hastalarına karşı gösterdiği özveri ve mesleğindeki başarısı nedeniyle hastane yönetimi tarafından başhekim olarak atanmıştır. Murat Bey artık sadece ameliyatlara girmiyor, aynı zamanda hastanenin genel işleyişinden, doktorların çalışma düzeninden ve hastanenin ihtiyaçlarının karşılanmasından da sorumlu oluyordu. Murat Bey bu yeni görevinde diğer çalışanlarla sürekli iletişim halinde kalarak kararlar almaktadır.

Murat Bey'in meslek hayatındaki bu gelişme, kaynak dokümandaki hangi bilgiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Meslek grupları sadece maddi kazanç sağlamak amacıyla kurulur.
- B) Zamanla meslek grupları içerisinde idareci yani yönetici rolleri  stlenilebilir.
- C) Mesleki roller hayat boyunca hiç değişmeden aynı sorumluluklarla devam eder.
- D) İdari rollerde iletişim ve iş birliği becerilerine ihtiyaç duyulmaz.

6. Çevreye duyarlı bir birey olan Deniz, hafta sonlarını "Yeşil Dünya" adlı bir sivil toplum kuruluşunda geçiriyor. Burada ağaç dikme kampanyalarını organize eden grupta proje koordinatörü olarak görev alıyor. Deniz, bu çalışmaları yaparken herhangi bir maddi beklenti içinde olmadan topluma fayda sağlamayı amaçlıyor. Bu sayede hem yeni insanlarla tanışıyor hem de doğayı koruma bilincinin yayılmasına katkıda bulunuyor.

Deniz'in bu faaliyetleri, aşağıdakilerden hangisinin gelişimine daha çok katkı sağlamaktadır?

- A) Sadece kendi çıkarlarını düşünme duygusuna
- B) Toplumsal bilinç ve aidiyet duygusunun güçlenmesine
- C) Doğuştan gelen rollerin yerine getirilmesine
- D) Mesleki bir kariyer elde ederek geçimini sağlamaya

7. İnsanların hayatları boyunca üstlendikleri rollerin bir kısmı doğuştan gelirken bir kısmı ise sonradan kazanılır. Örneğin bir çocuğun dünyaya geldiğinde bir ailenin evladı olması veya dedesinin torunu olması onun iradesi dışındadır. Ancak bir kişinin avukat olması, bir yardım derneğinde gönüllü çalışması veya bir spor kulübünde kaptanlık yapması kendi istek ve yetenekleri doğrultusunda gerçekleşir.

Bu parçadan hareketle rollerin doğası hakkında aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tüm rollerimiz bireysel tercihlerimiz sonucunda oluşur.
- B) Bazı rollerimizi seçme hakkımız yokken, başılarını tercihlerimizle kazanırız.
- C) Doğuştan gelen roller toplumsal hayatta herhangi bir sorumluluk yüklemez.
- D) Sonradan kazanılan roller, doğuştan gelen rollerden daha uzun sürelidir.

8. Can ve kardeşi Mert, evdeki oyuncaklarını paylaşmakta bazen zorluk yaşıyorlardı. Ancak anneleri onlara birlikte oynamanın daha eğlenceli olduğunu ve birbirlerine yardım etmeleri gerektiğini anlattı. Zamanla Can, kardeşi Mert'e ödevlerinde yardım etmeye, Mert de Can'ın eşyalarını toplamasını kolaylaştırmaya başladı. Bu sayede iki kardeş arasındaki bağ güçlendi ve evdeki huzur arttı.

Can ve Mert'in bu deneyimi, aile içerisindeki kardeşlik rolünün hangi temel  zellikliini vurgulamaktadır?

- A) D r ştl k değerini anne ve babadan  ğrenmeyi
- B) Paylaşmayı, birlikte yaşamayı ve dayanışmayı öğretmesini
- C) Sadece büyüklerin sözünü dinlemeyi
- D) Okul hayatındaki rollere hazırlık yapmayı

9. Bir grup ortaokul  ğrencisi, okul bahçesini güzelleştirmek için bir araya geldiler. Aralarında yaptıkları iş bölümünde kimisi  i ek ekecek yerleri kazdı, kimisi fidanları taşıdı, kimisi de can suyunu verdi. Bu  alışma sırasında birbirlerine karşı anlayışlı davrandılar ve bir sorun çıktığında beraberce  z m yolları aradılar. Arkadaş grubu içerisindeki bu uyumlu çalışma, projenin başarıyla tamamlanmasını sağladı.

Bu metinde arkadaş gruplarının bireye kazandırdığı hangi özellik ön plana çıkmaktadır?

- A) Kişisel çıkarları her şeyin üstünde tutmak
- B) Sadece akademik bilgi birikimini artırmak
- C) Empati kurma, iletişim becerilerini geliştirme ve birlikte hareket etme
- D) Mesleki uzmanlık alanlarını belirleme

10. Bir kişi çocukken sadece oyun oynamaktan sorumluyken,  ğrenci olduğunda derslerine çalışmak ve okul kurallarına uymakla yükümlü olur. Aynı kişi yetişkin bir mühendis olduğunda projelerini zamanla bitirmekten, bir baba olduğunda ise çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamaktan sorumlu hale gelir. Bu süreç, insanın hayatı boyunca sürekli bir değişim içinde olduğunu gösterir.

Bu metinden çıkarılabilecek en kapsamlı sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rollerimiz hayatımız boyunca sabit kalır ve sorumluluklarımız değişmez.
- B) Sorumluluklarımız sadece yetişkinlik döneminde başlar.
- C) Zaman ilerledikçe rollerimiz değişebilir ve bu rollere ait sorumluluklar farklılaşabilir.
- D) Aile içindeki roller, diğer tüm rollerden daha kısa sürelidir.